

08/119

WYATT, Neal: 2.0 for readers = Libr.J. 132.vol. 2007. 18.no. 30-33.p.

A könyvtár 2.0 az olvasókért

Annotáció; Ésszerűsítés; Referenz; Számítógéphálózat

Az amerikai könyvtárak olvasási tanácsadó és könyvajánlási tevékenységének megújulásáról számol be a tanulmány – és egyben a szépirodalom olvasásáról írt kalauz (*Readers' advisory guide to nonfiction*) – szerzője. Az eddig is folytatott gyakorlat – az olvasott könyvekről készített feljegyzések és az olvasókkal folytatott mindennapos párbeszéd – új dimenziói jelentek meg az *annotációk* újjászületésével és újszerű alkalmazásával, ami az olvasók aktívabb közreműködésével „forradalmasítja” az eddigi könyvtáros tevékenységet. Könyvajánló jegyzékek, tematikus vagy olvasmánylisták eddig is készültek, olykor rövid annotációkkal is kiegészítve az olvasmányok alapvető könyvészeti adatait. Ez a módszer alakul át napjainkban az ún. Könyvtár 2.0 eszközeinek felhasználásával, amikor is mindenki számára hozzáférhető könyvtári katalógusokban, blogokban és olyan könyvkatalógizáló és -gyűjtő honlapokon jelennek meg, mint a LibraryThing, Goodreads és a Shelfari. Utóbbi-

ak kommentárokat, címkéket, ismertetéseket és értékeléseket, könyvtárosok és olvasók ajánlójegyzékeit, kívánságlistákat tartalmaznak.

Míg a hagyományos annotációknak újra le kellett írnia a könyv katalógusadatait, a 2.0-s annotációnak nem; hiszen a technológia ezt ma már lehetővé teszi. (A *Content Café* és a *Syndetic Solutions* nevű szolgáltatások a könyvborítók képét, a tartalomjegyzékeket, összefoglalókat és ismertetéseket is integrálják a katalógusba). A katalógus még inkább 2.0 jellegűvé válik, ha olvasói kommentárok, értékelések és címkék is megjelennek benne.

A tanulmány ezután néhány nagyobb megyei könyvtár megoldásait ismerteti részletesebben, így a michigani Ann Arbor District Library (AADL), a Hennepin County Library (HCL) és a Danbury Library, illetve néhány ohioi közkönyvtár kísérleteit, idézve a könyvtárak munkatársainak véleményét is. Azokban a könyvtárakban, ahol a katalógus még nem rendelkezik ezekkel a többletlehetőségekkel, az olvasási tanácsadás a már említett közösségi katalógizálóoldalak (LibraryThing, Goodreads és a Shelfari) felhasználásával folyik.

A további tájékozódást segíti a 32. oldalon közölt illusztráció (LibraryThing) és a 33. oldalon a keretes URL-lista.

(Murányi Lajos)

Lásd még 136

Tájékoztatás, tájékoztatási rendszerek

Hálózatok, regionális rendszerek

08/120

DAVIES, Ron: Library and institutional portals. A case study = Ei.Lib. 25.vol. 2007. 6.no. 641-647.p.

Könyvtári és intézményi portálok. Esettanulmány

Elektronikus könyvtár; Esettanulmány [forma]; Portál; Szolgáltatások; Tájékoztatás -mezőgazdasági

A cikk célja, hogy bemutassa egy olyan könyvtári portál kifejlesztésének tapasztalatait, amely a kutatási információhoz való integrált hozzáférés

érdekében született egy intézményi honlap részeként. Bebizonyosodott, hogy érdemes a horizontális intézményi portál mellett egy vertikális, szakosított könyvtári portált létrehozni, amely gyors alkalmazást tesz lehetővé, és csökkentett karbantartási költségekkel jár. Minden olyan intézmény számára, amely osztott információforrásokhoz kíván integrált hozzáférést biztosítani, megfontolandó egy könyvtári portál létrehozása. Az esettanulmány feltárta, hogy a gyakorlatban csekély mértékű az átfedés az intézményi és a könyvtári portál között, egymást kölcsönösen kiegészítő termékekről van szó. Mindazonáltal bizonyos fokú integrációra van szükség, ami még megoldásra vár.

(Autoref.)

Lásd még 119, 123, 125, 134, 140-141

Könyvtártudományi tájékoztató

08/121

LEE, Caitríona M – BATES, Jessica A.: Mapping the Irish biblioblogosphere. Use and perceptions of library weblogs by Irish librarians = *El.Libr.* 25.vol. 2007. 6.no. 648-663.p. Bibliogr.

Az ír könyvtári blogoszféra feltérképezése. Hogyan használják az ír könyvtárosok a blogokat?

Információáramlás; Kommunikáció; Könyvtárosi hivatás; Számítógép-hálózat

A dublini könyvtáros főiskolán empirikus kutatást indítottak azzal a céllal, hogy az ír könyvtárosok körében megvizsgálják a blogok használatának és fogadtatásának főbb jellemzőit. A kutatás a következő kérdésekre kereste a választ:

1. Milyen típusú könyvtári és könyvtárosi blogok vannak Írorszámban?
2. Az ír könyvtárosok használnak-e blogokat és egyéb közösségi kommunikációs technológiákat?

3. Milyen tényezők befolyásolják a blog technológia elterjedését ír könyvtári körökben? A kutatási kérdések megválaszolásához három módszerrel gyűjtöttek információt. 2006 júliusa és augusztusa folyamán 8 ír könyvtári vagy könyvtárosi blog tartalmát elemezték. Kérdőíves felmérést is végeztek, amelyben ír könyvtárosok véleményét tudakolták a blogokról és egyéb közösségi kommunikációs technológiákról. Összesen 86 könyvtárból kaptak választ a kérdésekre. Végül három ír blogoló könyvtárossal is készítették interjúkat.

A tartalomelemzés során négyféle kategóriát különböztettek meg. A „szűrő” (filter) típusú tartalmakhoz vezető csatolásokat szolgáltattak, esetlegesen megjegyzésekkel kísérve azokat. A vizsgált blogok 12,5%-a tartozott ide. A következő típus a klog (knowledge blog = tudás blog), amelyből kétféle van: külső és belső tudástartalmakat közvetítő. A megkülönböztetés alapja, hogy a szervezeten (intézményen) kívüli, vagy azon belüli tudástartalmakat szolgáltattak a blog. Az összesből 25% külső, 37,5% pedig belső klog volt. A negyedik a kevert típus, amely a fenti jegyeket egyaránt hordozza (25%). Azon blogok körében, ahol ismert a bejegyzéseket író személye, több volt a férfi (69%), mint a nő (31%). A szűrő típusba tartozó blogok frissülnek a leggyakrabban, majd a vegyes típusba tartozók, végül a külső, majd a belső klogok aktivitása a legalacsonyabb. A bejegyzések hossza is a szűrő típusban volt a legnagyobb. Minden vizsgált blog esetében nagyon kevés volt az olvasói hozzászólás. A legnépszerűbb szoftver a *Blogger* volt.

A könyvtárosok körében készített kérdőíves vizsgálat szerint a könyvtárosok 63%-a már olvasott blogot. 10% rendszeresen, 16% néha, 33% ritkán, 36% pedig soha nem olvas webnaplót. Könyvtári blogot a válaszadók 53,5%-a még soha nem látott, és csak kevesebb mint 5% állította, hogy gyakran olvas ilyet. A következő érveket sorolták fel a blogolás mellett: segít a személyzetnek naprakésznek lenni az

újdonások terén, újabb tevékenység, amely interakciót igényel, a blog használható marketing célokra. Az ellenérvek közül a leggyakrabban említett, hogy időigényes, és állandó információszerezési kényszert jelent. Miért nem tartanak fent a könyvtárak blogot? A leggyakoribb válasz, hogy a könyvtáros nem tekinti kellően „szakmai” eszköznek a blogot, illetve, hogy a könyvtár más módon kommunikál a használókkal (a weboldalon, e-mailben, hírlevelekben, szórólapokban stb.).

A három mélyinterjúban megkérdezett blogger szerint a hatékonyság növelhető, ha egy egész csapat és nem csak egy ember felelős a bejegyzésekért. A blogolás előnyeként említették, hogy az önállóság és a kreativitás büszkeséggel tölti el a blogoló könyvtárost. Az állandó kényszer az új tartalmak készítésére, a célközönség elérésének nehézsége és a lineáris struktúrából fakadó korlátok a legfőbb hátrányok. A bloggerek is említették a megjegyzések, az interakció hiányát.

Indokoltnak tűnik további kutatásokat folytatni mind a könyvtári blogolás, mind pedig az elektronikus kommunikáció többi területén (e-mail, weboldalak, levelezőlisták). Érdemes lenne ír bloggerek tapasztalatait mélyebben is megismerni, illetve az ír tapasztalatokon kívül más országok blogoszféráját is hasonló szempontok mentén elemezni.

(Tóth Máté)

08/122

BROOKOVER, Sophie: Why we blog? = Libr.J. 132.vol. 2007. 19.no. 28-31.p.

Miért jó a blog?

Egyetemi könyvtár; Elektronikus hirdetőtábla; Kommunikáció; Public relations

Teresa Stoner kis híján feladta a blogolást, mielőtt még igazából elkezdte volna. Hiányos HTML-ismeretei miatt inkább kín volt számára a dolog, mint élvezet. Pedig az indianai Saint

Joseph County Public Library (SJCPL) egyik fiókkönyvtárának vezetőjeként bőven lett volna miről írnia. Szerencsére egy szoftverfrissítés révén lényegesen egyszerűbbé vált a blog kezelése. Teresa azóta rendszeresen és kedvtelve írja beszámolóit az olvasók számára.

Terri Bennett, a New York állambeli Webster Public Library igazgatónöje a náluk működő belső és külső blogok sikerei alapján úgy véli, ezek olyan személyes viszony kialakításának eszközei, melyek ledöntik az intézményi falakat a könyvtár és a használók közössége között. Judy Hohmann, azelőtt a Hennepin County Libray kommunikációs és partneri kapcsolatokért felelős osztály vezetője szerint a blogok kiváló közlekedési eszközök, melyek segítségével a használók tudomására juttathatjuk, hogy ismerjük és fontosnak tartjuk azokat a dolgokat, melyek őket foglalkoztatják.

A Webster Public Library gyermek- és családi részlegében a hat különböző időbeosztásban dolgozó munkatárs számára létrehozott és általuk működtetett belső blog pedig tökéletesen bevált a közös ügyek irányításában, kiváló kiegészítője lett a személyes kommunikációnak és az e-mailes üzeneteknek.

Az Ann Arbor District Library honlapján formailag ugyan egy blog működik, de a posztok olyan sokszínűséget mutatnak – témájuk az ifjúsági irodalomtól az elektronikus játékokon keresztül a helyi hírekig terjed –, hogy Eli Neiburger információtechnológiai igazgató szerint valójában bloggyűjteményről beszélhetünk inkább.

A blogírás egy felmérés szerint mindössze napi 10-30 percet vesz igénybe a munkaidőből. A könyvtárosokat mindenképpen érdemes bátorítani, meg kell tanítani a szoftver használatára és a helyes blogolási stílusra. Marianne Kruppa az SJCPL web szakértője a blogkezelési tanfolyamhoz kapcsolódóan részletes útmutatót készített a WordPress blogszoftverhez, összegyűjtötte a leggyakrabban feltett kérdéseket (FAQ), s ezeket a belső honlap wikijében is hozzáférhetővé tette. Egy könyvtári blog indításakor célszerű körvo-

nalazni a lehetséges témákat. Ezek általában az új beszerzések, a könyvtári programok és események, az online források és a könyvtári szolgáltatások. Valójában azonban két dolog tartja mederben a bejegyzéseket és hozzászólásokat: a törvények betartása és a résztvevők elképzelései. A sokszínűséget láthatjuk az Amanda Etches-Johnson által közzétett Blogging Libraries Wikiben a 400 aktív könyvtári blog között „lapozgatva” (blogwiki.notlong.com).

A sikerességet lemérhetjük a hozzászólások számából vagy számos rendelkezésre álló statisztikai szoftver, például az ingyenes Nedstat (www.nedstat.com) vagy a SiteT-racker (www.sitetracker.com) segítségével.

(Fazokas Eszter)

Kutatás és termelés információellátása

Lásd 149

Közérdekű tájékoztatás

08/123

ANDREASEN, Kent Skov: Netborgerkampagnen. The online citizen campaign = Scand.Public Libr.Q. 40.vol. 2007. 4.no. 10-11.p.

„Kampány az online állampolgárokért”: az internethasználat népszerűsítése a dán könyvtárakban

Közérdekű tájékoztatás; Számítógép-hálózat; Városi könyvtár

Dániában 2006 őszén került sor a Fyn – a Jylland és Sjaelland között fekvő kisebb – szigeten az Odense Központi Könyvtár vezetésével és harminc közkönyvtár közreműködésével arra a három hónapos regionális kampányra

(*Netborgerkampagnen*), amely azokat az otthoni internet-hozzáféréssel nem rendelkező állampolgárokat akarta elérni, akik vagy nem tudnak az interneten megtalálható közhasznú információkról és szolgáltatásokról, vagy nem szokták ezeket használni.

Azért a könyvtárakra esett a választás, mert nyilvánosak és olyan intézmények, ahol a közigazgatás és a közintézmények a legtöbb állampolgárt könnyen el tudják érni, emellett ingyenesek, a névtelenséget is garantálják, és az információkat és szolgáltatásokat bárki könnyen megtalálja a könyvtárosok segítségével. Az esemény lebonyolításába két fontos szereplő is bekapcsolódott: az országos televízió által működtetett *regionális hírportál* (www.fyn.dk) és az *Informationssamfund Fyn* (az információtechnológia és -struktúrák fejlesztésében érdekelt városi és regionális intézmények, kutatóintézetek és cégek hálózata).

A kampány során a legfontosabb lehetőségek mellett (e-box, digitális aláírás, könyvtári weboldalak stb.) néhány fontos, közérdekű témára is felhívták a figyelmet (munka és tanulás, nyugdíj és egészség stb.). A három hónap alatt speciális ikonnal jelezték a könyvtárak számítógépein a kampány bemutatkozó modulját, illetve a közhasznú szolgáltatásokat bemutató prezentációt. (A könyvtárosokat előzőleg tanfolyamon készítették fel a várható teendőkre). A marketing is fontos volt: a közterületeken elhelyezett plakátok, buszon olvasható hirdetések (valamint a jól bevált könyvjelzők és képeslapok) azokat célozták meg, akik nem járnak rendszeresen könyvtárba. (A kampány közvetett célja a könyvtárak további népszerűsítése volt).

A kampányt helyi szinten a 2005. évi nagy országos program (Közszolgáltatások az interneten) folytatásaként szervezték meg, de már folyik annak az országos szemináriumnak az előkészítése, amelyen az elektronikus állampolgári szolgáltatásokban érintett politikusok, vezetők és munkatársak fognak részt venni. 2007 őszén a dán könyvtárak azoknak az ingyenes elektroni-

kus dokumentumoknak a népszerűsítésébe fog-
nak, amelyek elérhetőek a közkönyvtárakban.

(Murányi Lajos)

Vezetés, irányítás

Munka- és rendszerszervezés, értékelés

08/124

PINTO, María – FERNÁNDEZ MARCIAL, Viviana [et.al.]:
La herramienta BiQual como instrumento para el estudio de la calidad del servicio en bibliotecas universitarias españolas de ciencia y tecnología = Rev.Esp.Doc.Cient. 30.vol. 2007. 4.no. 465-491.p. Bibliogr.

Res. angol nyelven

A „BiQual” eszköz alkalmazása spanyol természettudományi és műszaki egyetemi könyvtári szolgáltatások minőségének tanulmányozására

Egyetemi könyvtár -természettudományi és műszaki; Felmérés; Hatékonyság

Az európai felsőoktatás jelenlegi fejleményei az egyetemi könyvtárak küldetését és szerepét is megváltoztatják, ennek következtében egyre fontosabb a könyvtári szolgáltatások minősége, és a minőség tanulmányozása, értékelése. A marketing világában, a magánszektor számára még a nyolcvanas években fejlesztették ki a SERVQUAL modellt. 2000-ben pedig a texasi egyetemen hozták létre a LibQual eszközt, melynek fő célja az volt, hogy az egyetemek könyvtárhasználóinak új igényeit és új szokásait figyelembe véve azonosítsa a legjobb gyakorlatokat az új igényeknek jobban megfelelő szolgáltatások kifejlesztése érdekében. Ezeket a tapasztalatokat kiegészítve a katalán egyetemi

könyvtárak számára készített elégedettség-vizsgálat módszereivel és más kérdőívek tanulságaival fejlesztették ki egy állami finanszírozású projekt keretében az – elsősorban egyetemi – könyvtárak szolgáltatásainak megismerésére és értékelésére szolgáló BiQual elnevezésű módszert. A 45 tételből álló elektronikus kérdőív (melynek utolsó kérdése nyitott, azaz szabad szöveges kommentárra ad lehetőséget) öt szempontot vesz figyelembe az értékeléshez:

- *hozzáférhetőség*: minden, ami a szolgáltatások és a gyűjtemény használatát, használhatóságát garantálja, a nyitvatartási időtől kezdve;
- *funkcionalitás*: mindazok a fizikai jellemzők és mindaz a technikai felszereltség, ami az optimális használhatóságot biztosítja, beleértve pl. a honlap használhatóságát, az elektronikus dokumentumrendelés lehetőségét is;
- *kommunikáció*: mindazon mechanizmusok megléte, amelyek a könyvtárosok és az olvasók közötti folyamatos és hatékony információáramlást biztosítják;
- *a szolgáltatások használata*;
- *szolgáltatások „hozzáadott értékkel”*: annak megállapítására, hogy az olvasók elfogadják és értékelik-e a tudástársadalmat jellemző új tájékoztatási tendenciákat, legyen szó pl. szelektív információterjesztésről, vagy a folyóiratcikkek eléréséről kulcsszavak segítségével.

A kérdőív először 16 tulajdonságot, illetve lehetőséget sorol fel azt kérdező, hogy a használó mennyire tartja fontosnak, illetve mennyire elégedett azzal. A következő blokk a könyvtárhasználat mértékét és módját tárja fel, majd a lehetőségek felsorolásával a további igényeket, illetve a könyvtár lehetséges (és az olvasó számára kívánatosnak tűnő) jövőjéről kér tájékoztatást, végül a szabadon megfogalmazott ajánlásokat kéri. Az olvasó (használó) szempontjait középpontba helyező elektronikus kérdőívet 19 spanyol műszaki és természettudományi egye-